

YENİDÜZEN YENİDÜZEN OKUR TEMSİLCİSİ

Prof. Dr. Süleyman İRVAN

okurtemsilcisi@yeniduzen.com

OKUR TEMSİLCİSİ 27

ONOG

Uluslararası Okur
Temsilcileri Örgütü
(Organization
of News
Ombudsmen) üyesi

Kıbrıslı Rumlar, Kıbrıslı Türkleri istiyor mu istemiyor mu?

Türk Ajansı Kıbrıs (TAK), Kıbrıslı Rum gazetesi Simerini'de yayımlanan bir anket sonucuyla ilgili haberi tercüme etmiş ve servise koymuş. Anketin konusu Kıbrıslı Türklere yönelik tutumlar olduğu için de gazeteler tarafından ilginç bulunmuş olacak ki, 16 Kasım tarihli nüshalarında (Güneş ve Demokrat Bakış gazetelerini bulamadım) habere yer verdiler.

Önce araştırmayla ilgili bazı bilgileri vereyim. Anket şeklinde gerçekleştirilen araştırma Lefkoşa Üniversitesi tarafından yapılmış. 2-7 Kasım tarihleri arasında uygulanan ankete 600 kişi katılmış. Örneklem büyüklüğü açısından tartışmalı bir rakam ve hata payı da oldukça yüksek.

Ankette sorulan sorular arasında dikkat çekici olanlar şunlar: "Kıbrıslı Türklere ne kadar güveniyorsunuz?"; "Kıbrıslı Rumların Kıbrıslı Türklerle barış içinde birlikte yaşayabileceğine inanıyor musunuz?"; "KKTC'yi kaç kez ziyaret ettiniz?" (Ankette KKTC dendiğini sanmam. TAK nedense haberleri çevirirken Kuzey Kıbrıs'a yapılan referansları KKTC olarak aktarıyor); "Ercan havalimanını kullanarak seyahat etmek doğru mudur?"; "Kapıların açılmasından sonra Kıbrıslı Türklerle temasınız oldu mu?"; "Temasınız olduysa hangi sebeplerden temas kurduunuz?"; "Kendinizin, çocuklarınızın veya aile çevrenizden birisinin bir Kıbrıslı Türk'le arkadaşlık kurmasını ne derece kabul ederdiniz?"; "Kendinizin, çocuklarınızın veya aile çevrenizden birisinin bir Kıbrıslı Türk'le evlenmesini ne derece kabul ederdiniz?" (Bu soruda kastedilen, cinsel ilişki olsa gerek); "Kendinizin, çocuklarınızın veya aile çevrenizden birisinin bir Kıbrıslı Türk'le evlenmesini ne derece kabul ederdiniz?"; "Çocuklarınızın Kıbrıslı Türk çocuklarla aynı okula gitmesini ne derece kabul ederdiniz?"

TAK tarafından servise konulan haberin 16 Kasım tarihli gazetelerde verilmiş biçiminde ciddi farklılıklar ortaya çıkmış. Haberin özü aynı olduğu halde, başlıklara taşınan yorumlar taban tabana zıtlıklar içeriyor.

Önce haber için atılan başlıklara bakalım:

-Rumlar, Kıbrıslı Türklere güvenmiyor (Afrika)

-Güvensiz de olsa birlikte yaşarız" (Haberdar)

-Kıbrıslı Türklere OHİ (Halkın Sesi)

-Türklere güven yok (Havadis)

-Asla olamaz (Kıbrıs)

-Kıbrıslı Türklere "Hayır" (Kıbrıs)

-Evliliği kabul etmiyorlar (Star Kıbrıs)

-Birlikte yaşayabilme mümkün (Ortam)

-Kıbrıslı Rumların, Kıbrıslı Türklere ve KKTC ziyaretlerine yönelik bakışları (Vatan)

-Rumlar Kıbrıslı Türkleri istemiyor (Volkan)

-Birlikte yaşamak mümkün" (Yenidüzen)

Başlıklardan da görüldüğü gibi; bazı gazeteler güvensizlik meselesini, bazı gazeteler evlilik meselesini, bazı gazeteler de birlikte yaşayabilme meselesini öne çıkarmışlar. Başlıklara çıktığı için, güven konusunda sorulan soruya verilen yanıtlara bakalım. Ankete katılanların yüzde 27'si "hiç güvenmiyorum", yüzde 42'si "az güvenmiyorum" cevabını verirken, yüzde 22'si "oldukça güveniyorum", yüzde 5'i de "çok güveniyorum" demiş. Aslında bu soruda "hiç güvenmiyorum" seçeneğini tek başına almak gerekirdi. Çünkü diğerleri az da olsa çok da olsa güvendiklerini belirtmişler. Az güvenmek, güvenmemek değildir sonuçta. Başlık şöyle de olabilirdi: Kıbrıslı Rumlar, az da Kıbrıslı Türklere güveniyor! Güvensizlik olarak alınsa bile, bunun temel nedeninin, iki toplum arasında, kapılar uzun bir süredir açık olmasına karşın, iletişimsel etkileşimin yeterince olmaması olduğunu düşünüyorum. Kabul etmek gerekir

ki, insanlar tanımadıklarına güvenmezler. Aynı soruyu Kıbrıslı Türklere sorsak, sanırım daha olumlu bir oran çıkmayacaktır.

Evlilik sorusuna gelince, orada net bir "hayır" yanıtının olduğunu görüyoruz. Bu da kültürlerarası evlilik sorununa gönderme yapıyor aslında. Çoğu kültür, başka kültürden biriyle evliliğe (dinî, kültürel nedenlerle) pek sıcak bakmaz. Kıbrıs Rum kilisesinin tavrı da dikkate alındığında bu yanıtı anlayışla karşılamak gerekir. Zaten Kıbrıs'ta 400 yıl birlikte yaşayan Kıbrıslı Türkler ve Rumlar arasında evlilikler pek az gerçekleşmiştir. Öte yandan, Kıbrıslı Türklerin de Kıbrıslı Rumlarla evlilik için can attıklarını söyleyemeyiz.

Yenidüzen gazetesi, diğer gazetelerden farklı olarak bu haberdeki olumlu kırsımları ön plana çıkardı. Başlıkta, "Birlikte yaşamak mümkün" ifadesini kullandı. Gerçekten de, "Kıbrıslı Rumların Kıbrıslı Türklere barış içinde birlikte yaşayabileceğine inanıyor musunuz?" sorusuna ankete katılanların yüzde 25'i "kesinlikle evet", yüzde 40'ı da "galiba evet" demiş. "Galiba hayır" diyenler yüzde 21 iken, "kesinlikle hayır" diyenler yüzde 13'te kalmış. Bence gelecek için umut verici sayılabilecek bir oran. Birlikte yaşamaya evet diyenler, Annan Planı'na da evet demiş olsalardı bugün başka anketleri konuşuyor olabilirdik.

Ankete verilen yanıtları n doğruluğunu sorgulamama yol açan bir haber aynı gün (16 Kasım) Yenidüzen'de yayımlandı. Gazetenin 3. sayfasında, "Ercan tercih ediliyor" başlıklı haber, Kıbrıslı Rumların Ercan Havaalanı'nı kullanarak İstanbul'a gittiklerini, 2012 yılı başından itibaren Türkiye'ye gitmek için uçak biletlerine 2 milyon euro'dan fazla ödeme yaptıklarını aktarıyor. İşlem sayısının 9 bin 643 olduğu bilgisi de verilmiş. Buna nakit ödemeleri de katarsak, belki daha fazla kişi, Ercan üstünden İstanbul'a gitmiş olabilir. Peki ankette ne deniyordu? Anket haberindeki ifade aynen şöyle:

"Gazete (Simerini), Kıbrıslı Rumların bir-lerce kez Ercan Havaalanı'nı kullanarak seyahat etmenin doğru olup olmadığı yönündeki görüşler sorgulandığında ise, ankete katılanların yüzde 97'sinin bunu doğru bulmadıkları yanıtını verdiğini aktardı." Ya ankete katılanların bir kısmı gerçek düşüncelerini gizlemiş, ya örneklem hatası, ya da insanlar hem yanlış buluyor hem de Ercan'ı kullanıyor. Ben bir izahat yapamadım.

Sonuç olarak, Yenidüzen gazetesinin, sahiplendiği barış gazeteciliği misyonu çerçevesinde bu haberdeki olumlu yanıtları ön plana çıkarmasının doğru olduğunu vurgulamak isterim. Yinelemekte yarar var: Kıbrıs'ta yakın gelecekte bir barış olacaksa, bunda medyanın da olumlu bir katkısı olmalıdır. Gazeteciler, iki toplum arasında önyargıları pekiştirecek, düşmanlıkları körükleyecek bir dil kullanmaktan uzak durmalı ki barışa katkıları olsun.

Haftanın haberi:

Geçen hafta Yenidüzen'de yayımlanan haberler içinde en dikkat çekici bulduğum haber, Meltem Sonay imzalı "102 müşavir" başlıklı haberi. Haber, 16 Kasım tarihinde manşetten verildi. Habere göre, 102 müşavire devlet kasasından her ay 870 bin, yıllık 11 milyon 310 bin TL ödeme yapılıyor. Peki bu müşavirler maaş karşılığı ne yaparlar? Habere göre, müdürlük görevinden alınarak müşavir yapılanlar evlerinde oturmakta ve maaşlarını almaya devam etmekte. Peki bu suç kimin? Onların mı, yoksa onları verimli kullanmayan devletin mi? Gerçi haberde, "Müşavirlerin değil sistemin ayıbı bu duruma siyasilerden de 'dur' diyen yok" deniyor ama müşavirlerin içinde bulundukları durum hakkında ne düşündükleri sorulmamış. Belki Meltem Sonay birkaç müşavirle görüşseydi, haberi başka bir bağlama oturtabilirdi.

Ne İsa'ya ne Musa'ya yaranabildim!

Çoğu gazetede olduğu gibi, Yenidüzen de "ne..ne" bağlacı sıklıkla yanlış kullanılıyor. Gazeteden iki örnek vereceğim. Haber müdürü Fayka Kişi'nin Cafekü-16'te, 1 Kasım tarihli yazıları içinde geçen, "Ancak ne Özgürün ne de avukatı mahkeme değildi" şeklindeki ifadesine bakalım önce. Kural olarak, "ne" cümleyi anlam bakımından olumsuz kıldığı için, yüklem olumlu bitmesi gerekir. Örneğin, "ne

okuma ne yazma biliyor" denir. Ancak bu kullanımı bazı istisnaları da vardır. Yüklemin bağlaçtan önce gelirse olumsuz kullanılır. "Yaranamadı ne İsa'ya ne Musa'ya." "Kimse bana karışamaz, ne sen ne de başkası". Belki başka istisnaları da vardır. Fayka Kişi'nin yazısında geçen ifadenin doğrusu, "Ne Özgürün ne de avukatı mahkemedeydi" şeklinde olmalıydı. 15 Kasım tarihli gazetenin 16. sayfasında yayımlanan habere de, "NeAkça'nızı

ne de akçenizi istemiyoruz" başlığı atılmış. Belli ki bu ifade, Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası (KTÖS) Genel Sekreteri Şener Elcil tarafından yapılan "yazılı" açıklamaya dayandırılmış. Bu ifadede de yanlış kullanım olduğunu görüyoruz. Doğrusu, "Ne Akça'nızı ne de akçenizi istiyoruz" şeklinde olmalıydı. Başlıkta geçen, "ne İsa'ya ne Musa'ya yaranmak" deyimini, yaptıkları veya söyledikleri kimseyi memnun etmeyenler için kullanılır genelde.